

Betänkandet Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning (SOU 2007:76)

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat förslagen i promemorian främst utifrån sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn av viss brottsbekämpande verksamhet som på grund av sekretess är undandragen allmän insyn.

I betänkandet görs bedömningen att förslaget om obligatorisk lagring av trafikuppgifter inte ger anledning att förändra de bestämmelser om hemlig teleövervakning respektive utlämnande enligt lagen om elektronisk kommunikation som gäller idag.

Nämnden anser dock att förslaget gör det ytterligt angeläget att ersätta den nuvarande ordningen enligt lagen om elektronisk kommunikation med en ny ordning som uppfyller krav på rättssäkerhet och integritetsskydd. När uppgifter om teledelanden fås ut genom användning av hemlig teleövervakning är det domstol som har gett tillstånd efter ansökan av åklagare. När det gäller utfående av samma uppgifter enligt lagen om elektronisk kommunikation kan polisen och andra brottsbekämpande myndigheter begära ut uppgifterna direkt av operatörerna utan någon oberoende rättslig kontroll vare sig i förhand eller i efterhand.

Frågan om behovet av en oberoende rättslig kontroll av hur gällande regler efterlevs har också betydelse på så sätt att den föreslagna obligatoriska lagringsskyldigheten kommer att innebära att också uppgifter om teledelanden som åtnjuter särskild skydd i grundlag eller vanlig lag kommer att lagras systematiskt och kunna lämnas ut. Detta gäller exempelvis uppgifter om teledelanden som träffas av tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om meddelarskydd.

I likhet med vad Beredningen för rättsväsendets utveckling föreslagit (se SOU 2005:38) anser nämnden att de nuvarande bestämmelserna i lagen

om elektronisk kommunikation bör utmönstras. Utfående av lagrade trafikuppgifter bör alltid vara föremål för en oberoende kontroll som uppfyller krav på rättssäkerhet och integritetsskydd. Inte minst torde detta krävas för att Sverige skall kunna sägas tydligt leva upp till Europakonventionens krav på inskränkningar i rätten till respekt för korrespondens (artikel 8) och tillgång till effektivt nationellt rättsmedel (artikel 13).

Det finns dock enligt nämnden anledning att överväga olika lösningar för rättslig kontroll som kan både vara alternativa och komplettera varandra.

I fråga om kontroll i efterhand har nämnden redan uppgiften att utöva tillsyn över användningen av hemlig teleövervakning. Det är därför naturligt att nämndens tillsyn i framtiden får omfatta all tillgång till trafikuppgifter som brottsbekämpande myndigheter har. Detta gäller särskilt om nämnden också ges till uppgift att utöva tillsyn över all behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet, vilket har föreslagits i departementspromemorian *Behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet* (Ds 2007:43).

Som utredningen visar är antalet fall av hemlig teleövervakning betydligt lägre än antalet fall där de brottsbekämpande myndigheterna begärt att få ut uppgifter enligt lagen om elektronisk kommunikation. Anledningen är att brottsbekämpning alltmer bedrivs som underrättelseverksamhet och annan brottsförebyggande verksamhet och inte som förundersökningar i vilka hemliga tvångsmedel, såsom hemlig teleövervakning, normalt står till buds. Enligt nämndens mening bör det övervägas att, så som i många andra länder, ge möjlighet att använda befogenheter i underrättelsearbetet som motsvarar de nuvarande hemliga tvångsmedlen och därmed åstadkomma den rättssäkerhet och det integritetsskydd som en oberoende rättslig kontroll innebär. Sådana befogenheter i underrättelsesyfte kan förhandsprövas av domstol men det finns fördelar med att lägga uppgiften på något annat rättsligt organ som utformas särskilt för uppgiften. Sådana organ finns i andra länder och har haft betydelse när Europadomstolen har bedömt huruvida ett medlemsland uppfyller Europakonventionens krav på inskränkningar i rätten till respekt för korrespondens (artikel 8) och tillgång till effektivt nationellt rättsmedel (artikel 13).

Mot bakgrund av vad nämnden anfört är det välkommet att regeringen nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att med förtur överväga behovet av mer ändamålsenliga regler om inhämtningen av uppgifter om telemeddelanden, abonnemang eller mobiltelefoner inom polisens och tullens underrättelseverksamhet och under förundersökningar innan det finns någon skäligen misstänkt gärningsman (Dir. 2007:185).

Detta yttrande har beslutats av nämnden. I beslutet har ledamöterna Anders Eriksson, ordförande, Göran Håkansson, Linnéa Darell, Gun Hellsvik, Berit Jóhannesson, Alf Karlsson och Rolf Åbjörnsson deltagit. Föredragande har varit kanslichefen Joel Brorsson.

Anders Eriksson

Joel Brorsson